

Sivas 0
1000 temel
1 eser

**SİVAS VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR ve TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ**

**ULUSLARARASI
SİVAS TURİZM KONGRESİ**

Yıldızdağı, Kış Turizmi Temalı

**INTERNATIONAL SİVAS TOURISM CONGRESS
Yıldız Mountain Winter Tourism**

23-25 Şubat 2018

Sivas 2018

ULUSLARARASI SİVAS TURİZM KONGRESİ
SİVAS 1000 TEMEL ESER
No: 32

ISBN 978-975-17-4109-7

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Recep TOPARLI
Prof. Dr. Hüseyin AKKAYA
Prof. Dr. Erdal ESER
Doç. Dr. Abdullah KAYA
Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA
Yrd. Doç. Dr. Berat DEMİRCİ
Dr. Müjgân ÜÇER
Av. Haluk ÇAĞDAŞ
İsmail Hakkı ACAR
Mehmet ŞARKIŞLA
Faruk ABURŞU

Editörler

Kadir PÜRLÜ
Doç. Dr. Muammer MESCİ
Yrd. Doç. Dr. Hacı Mehmet YILDIRIM

Baskı

ABM GRAFİKEVİ

İletişim

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Atatürk Kültür Merkezi/ SİVAS

Telefon: 0 346 223 59 08
Belgegeçer: 0 346 223 92 99
Elektronik Posta: iktm58@kultur.gov.tr
www.sivaskulturturizm.gov.tr

KURULLAR/ Boards

ONUR KURULU/ Honorary Board

Davut GÜL, Sivas Valisi
Sami AYDIN, Sivas Belediye Başkanı
Prof. Dr. Âlim YILDIZ, Cumhuriyet Üniversitesi Rektörü

DANIŞMA KURULU/ Advisory Board

Prof. Dr. Suavi AHİPAŞAOĞLU Cumhuriyet Üniversitesi
Prof. Dr. Orhan BATMAN Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. İzzet KILINÇ Düzce Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet SARIŞIK Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Said KINGIR Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Atila YÜKSEL Adnan Menderes Üniversitesi
Prof. Dr. Ferah ÖZKÖK Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Akif ÖNCÜ Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Lütfi ATAY Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

BİLİM KURULU/ Scientific Board

Prof. Dr. Yüksel EKİNCİ Henley Business School
Assoc. Prof. Dr. Erdoğan EKİZ King Abdulaziz University
Assoc. Prof. Ali ÖZTÜREN Eastern Mediterranean University
Asst. Prof. Dr. Bakyt TURDUMAMBETOV Kyrgyz Turkish Manas
University
Ph. D. Raqif QASIMOV Azerbaijan State Economic University
Prof. John HALL Deakin University
Doç. Dr. Ahmet KÖROĞLU Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Bayram ŞAHİN Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Burhanettin ZENGİN Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Doğan KUTUKIZ Muğla Üniversitesi
Doç. Dr. Erkan SAĞLIK Cumhuriyet Üniversitesi
Doç. Dr. Kamil UNUR Mersin Üniversitesi
Doç. Dr. Kutay OKTAY Kastamonu Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Oğuzhan İLBAN Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Murat DOĞDUBAY Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Mustafa Cahit ALTUNEL Kırklareli Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem KÖROĞLU Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Şevki ULAMA Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Yusuf AYMANKUY Balıkesir Üniversitesi
Doç. Dr. Muammer MESCİ Düzce Üniversitesi
Doç. Dr. Oğuz TÜRKAY Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram AKAY Kırklareli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Didar Sarı ÇALLI Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Erkan AKGÖZ Selçuk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gency SAATCI Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Halil KORKMAZ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Lütfi Mustafa ŞEN Sakarya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat AKSU Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa İŞKIN Cumhuriyet Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Oğuz DİKER Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Oğuz TAŞPINAR Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Seda ŞAHİN Balıkesir Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serdar SÜNNETÇİOĞLU Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serkan ŞENGÜL Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seyda FAİKOĞLU Düzce Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seyit Ahmet SOLMAZ Harran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman AĞRAŞ Düzce Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ş. Okan MERCAN Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Turgay BUCAK Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yeliz PEKERŞEN Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yıldırım YILDIRIM Düzce Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Zeynep MESCİ Düzce Üniversitesi
Prof. Eka DEVIDZE European University Georgia
Phd. Daiva ZOSTAUTIENE Kaunas University of Technology
Phd. Dalia SUSNIENE Kaunas University of Technology
Alena RUSINOVA Silesian University

DÜZENLEME KURULU/ Organising Board

Mehmet Nebi KAYA, Vali Yardımcısı (İl Özel İdaresi Genel Sekreteri)
Ahmet ÖZAYDIN, Sivas Belediye Başkan Yardımcısı
Prof. Dr. Recep TOPARLI, Cumhuriyet Üniversitesi Rektör Baş Danışmanı
Kadir PÜRLÜ, İl Kültür ve Turizm Müdürü
Ahmet Emin KİLCİ, ORAN Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri
Yrd. Doç. Dr. Hacı Mehmet YILDIRIM, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

DESTEK VEREN KURULUŞLAR/ Sponsors

Sivas Valiliği
Sivas Belediye Başkanlığı
Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü
Sivas İl Özel İdaresi
ORAN Kalkınma Ajansı
Buruciye A.Ş.

ALTERNATİF BİR TURİZM TÜRÜ OLARAK KIŞ TURİZMİ VE TÜRKİYE İÇİN ÖNEMİ

Arş. Gör. Zeynep ÇOKAL
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Turizm Rehberliği Bölümü
zeynepkabaoglu@nevsehir.edu.tr

Arş. Gör. Dr. Şule ARDIÇ YETİŞ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği Bölümü
ardicsule@nevsehir.edu.tr

Arş. Gör. Filiz DALKILIÇ YILMAZ
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Turizm Rehberliği Bölümü
filizdalkilic@nevsehir.edu.tr

ÖZET

Kitle turizmine olan talebin zamanla değişmesi ve bireylerin farklı arayışlara girmesi ile alternatif turizm türleri ortaya çıkmıştır. Alternatif turizm türleri içinde kış turizmi son yıllarda öne çıkan turizm faaliyetlerinden biridir. Özellikle bol kar yağışının olduğu dağlık bölgeler kış turizmi faaliyetleri yapmak için uygun destinasyonlardır. Alternatif bir turizm türü olan kış turizmi kayak sporu merkezinde bulunan karlı ve eğimli alanlara yapılan seyahatlerin yanı sıra konaklamayla beraber diğer hizmetlerin de yer aldığı faaliyet ve ilişkilerin bütünüdür. Türkiye coğrafi yapısı gereği kış turizmi potansiyeli yüksek bir destinasyondur ancak bu potansiyelin yeterince değerlendirilemediği görülmektedir. Bununla birlikte Türkiye’de aktif hizmet veren kış turizmi merkezleri ve kış turizmine uygun olup da kullanılmayan merkezler ele alındığında da potansiyelin yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Kış turizmi potansiyelinin yüksek olması Türkiye’yi rekabette avantajlı hale getirmektedir. Turizmin mevsimsellik özelliğinin etkisinin en aza indirilmesi için de kış turizmine önem verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki kış turizmi potansiyelini ele alarak, kış turizminin Türkiye için önemini ortaya koymaktır. Bu çalışma ile kış turizminin Türkiye için önemi ortaya konularak geliştirilmesi için yapılması gerekenler belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Alternatif Turizm, Kış Turizmi

WINTER TOURISM AS A TYPE OF ALTERNATIVE TOURISM AND ITS IMPORTANCE FOR TURKEY

ABSTRACT

As the demand for mass tourism has changed over time and individuals have entered different quests, alternative tourism types have emerged. Among alternative tourism types, winter tourism is one of the leading tourism activities in recent years. Especially the mountainous regions where there are plenty of snowfalls are suitable destinations for winter tourism activities. Winter tourism, an alternative type of tourism, is the whole of the activities and relations with other services as well as accommodation, as well as trips to snowy and sloping areas in the ski resort. Due to the geographical structure of the potential for winter tourism destination but it is evident that Turkey Download high enough to evaluate this potential. However, it is clear that the potential is high when Turkey actively serving and are suitable for winter tourism centers of winter tourism centers also discussed unavailable. The high potential of winter tourism in Turkey makes it a competitive advantage. In order to minimize the effect of the seasonality of tourism, winter tourism should be given importance. The aim of this work by addressing the potential for winter tourism in Turkey is to demonstrate the importance for Turkey of winter tourism. This work needs to be done for Turkey to develop winter tourism clarifies the importance stated.

Keywords: Turkey, Alternative tourism, Winter tourism

GİRİŞ

Sanayi devrimi sonrası boş zaman artışı, refah seviyesindeki yükseliş, ücretli tatil haklarının olması gibi gelişmeler bireylerin turizme katılımını arttırmıştır. Kitle turizminin yoğun olarak yapılması zamanla bireyleri farklı arayışlara yönlendirmiştir. Bunun yanı sıra destinasyonlar da turizmin mevsimsellik özelliğini ortadan kaldırmak için uğraş içine girmiştir. Bireylerin farklılıkları talep etmesi ve destinasyonların farklı ürünler sunma isteği ile birlikte alternatif turizm türleri ortaya çıkmıştır.

Alternatif turizm, kaynak olarak deniz kum güneşin kullanıldığı kitle turizmine alternatif olarak gelişen turizm türlerini ele alan bir kavramdır (Bulut, 2006: 13). Alternatif turizmin temel çıkış nedenleri üzerine farklı görüşler bulunmaktadır. Bu görüşler şu şekilde sıralanabilir (Erdoğan, 2003: 105) ;

- Kaynakların azalması, niteliklerin bozulması
- Sürdürülebilir turizm anlayışının çıkması
- Turizmin bütün yıla yayılması anlayışının gelişmesi
- Tüketicilerin klasik kitle turizminden (deniz, kum, güneş) sıkılması
- Tüketicilere değişik zevk, heyecan, tatillerin yaratılması
- İnsanların tatilden ve turizmden daha farklı beklentilere girmesi

Alternatif turizm türleri deniz-kum-güneş anlayışına alternatif olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle destinasyonların fiziksel ve coğrafi yapılarının farklı olması turizm pazarında yeni arayışlara girmelerine sebep olmuştur. Tüm bunlar da farklı alternatif turizm türlerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Alternatif turizm türlerini Tablo 1'deki ana başlıklar altında toplamak mümkündür.

Tablo 1. Alternatif Turizm Türleri

Eko-Turizm	Yayla Turizmi
Kongre Turizmi	Kırsal Turizm
Golf Turizmi	Macera Turizmi
Spor Turizmi	Kültür Turizmi
Termal Turizm	Gençlik Turizmi
Botanik Turizmi	Yat Turizmi
Kış Turizmi	Özel İlgi Turizmi
İnanç Turizmi	Sağlık Turizmi
Akarsu Turizmi	Av Turizmi
Mağara Turizmi	İpek Yolu Turizmi
Hava Sporları	Su Altı Dalış

Kaynak: Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002; Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017

Tablo 1'e bakıldığında birçok alternatif turizm türünün ortaya çıktığı görülmektedir. Alternatif turizm türleri arasında inanç turizmi, sağlık turizmi, kültür turizmi, kongre turizmi, kış turizmi vb. yer almaktadır. Tüm bu turizm türleri deniz-kum-güneş yani 3S'ye (Sea-Sand-Sun) alternatif olarak geliştirilen turizm türleridir. Farklı destinasyonlarda farklı turizm türleri yer aldığı gibi aynı destinasyonda da birden çok turizm türünü gerçekleştirmek mümkündür.

Türkiye coğrafi yapısı ve iklim özellikleri ele alındığında 4 mevsimin yaşandığı ve bu sayede birçok alternatif turizm türünün yapılabileceği bir destinasyondur. Kış turizmi için oldukça elverişli coğrafi yapısı ve iklimi bulunan Türkiye potansiyelini rakiplerine göre iyi bir şekilde kullanamamaktadır. Alternatif bir turizm türü olarak kış turizminin geliştirilmesi amacıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı ile özel sektör tarafından birçok çalışma yapılmaktadır. Ancak literatür taraması yapıldığında Türkiye'nin güncel kış turizmi potansiyelini inceleyen ve kış turizminin önemi üzerinde duran çalışmaların sayısının az olduğu görülmektedir. Bu çalışma ile Türk turizmi için önemli bir pazar olan kış turizminin potansiyelini ortaya koymak ve önemini vurgulamak amaçlanmaktadır.

ALTERNATİF BİR TURİZM TÜRÜ OLARAK KIŞ TURİZMİ

Alternatif turizm türleri içinde kış turizmi son yıllarda öne çıkan turizm faaliyetlerinden biridir. Özellikle kar yağışının bol olduğu dağlık bölgeler kış turizmi faaliyetleri yapmak için uygun destinasyonlardır. Destinasyonların özellikleri hangi turizm türünün yapılabileceği ve potansiyelini belirleyen temel unsurlardır.

Alternatif bir turizm türü olan kış turizmi kayak sporu merkezinde bulunan karlı ve eğimli alanlara yapılan seyahatlerin yanı sıra konaklamayla beraber diğer hizmetlerin de yer aldığı faaliyet ve ilişkilerin bütünüdür. Kış turizmi genellikle karlı ortamlar ile dağlık bölgelerde yapılan ve kış sporları uygulamalarının ağırlıklı olarak geliştirildiği alanlar üzerinde yoğunlaşan ve genel olarak kar yağışı ve karın yerde kalma süresiyle birlikte eğitim, bakı gibi coğrafi etkenlerin uygunluğu ölçüsünde yapılabilen bir turizm türüdür (Gönençgil ve Güngör, 2002; Ülker, 2006; Oktayer vd., 2007). Diğer bir ifade ile kış turizmi, odağında kayak sporunun bulunduğu ve buna uygun karlı ve eğimli alanlara yapılan seyahatleri, konaklama ve diğer hizmetlerden yararlanmayı kapsayan faaliyet ve ilişkilerin bütünü olarak da tanımlanmaktadır (İncekara, 1998: 3).

Doğaner'e (2001: 178) göre; kış turizmi, kar yağışına bağlı olarak dağların kar alabilen yükselti kuşağında yoğunlaşan bir turizm çeşididir. Kayak sporunu yapmaya müsait, kar şartlarının ve eğim alanlarının uygun olduğu bölgelere yapılan seyahatler, konaklama, yeme-içme, dinlenme, eğlenme, gezme-görme gibi aktivitelerden oluşan ve yılın belli bir döneminde gerçekleştirilen faaliyetlerin tümüdür (İlban ve Kaşlı, 2008: 321). Kış turizmi ile ilgili yapılan tanımlara bakıldığında kış turizmi istenilen yoğunlukta kar yağışı alan, uygun eğimli, turistik çekiciliklerin olduğu, turizmin parçası olan konaklama, yeme içme işletmeleri, ulaşım gibi unsurlara sahip bölgelerde, belirli zamanlarda yapılan bir turizm türüdür. Bu tanımlardan yola çıkarak alternatif turizm türlerinden biri olan kış turizminin özellikleri ise şu şekilde sıralanmaktadır (Albayrak, 2013: 198-199):

- Kış turizmi kış sporları, macera ve heyecan tutkusunu yaşama arzusu ile belirli bir yükseklik, eğime sahip olan ve kışın kar alan dağlık alanlarda gerçekleştirilen, sadece spor amacına değil aynı zamanda insanların sağlıklı yaşama amaçlarına da katkı sağlayan bir turizm türüdür.
- Kış turizminin kış aylarında gerçekleştiriliyor olması özellikle ülkemiz gibi kıyı turizminin gerçekleştirildiği ülkeler için turizmin on iki aya yayılmasına da katkı sağlamaktadır.
- Kış aylarında kış turizm merkezi olarak kullanılan bu yerler yaz aylarında doğa turizmi, yayla turizmi, gençlik kampları, kongre turizmi, dağ turizmi gibi diğer etkinlikler için de kullanılabilir.
- Kış turizmi dağlık alanlar gibi atıl alanların değerlendirilmesine olanak tanıyarak bu bölgelerde turizme yönelik talep yaratılmasına ve turizm endüstrisinden pay elde etmesine olanak tanımaktadır.
- Kış turizmi gerçekleştirildiği bölgede istihdamın ve turizm ekonomisinden elde edilen gelirin artmasına olanak sağlayan bir turizm türü olmakla birlikte diğer turizm türlerine göre daha fazla alt ve üst yapı yatırımı gerektirmektedir.
- Kış turizmi katılımcıları her yaş grubundan ve farklı eğitim düzeylerine sahip bireyler olmakla birlikte genellikle yüksek gelir düzeyine sahiptirler ve diğer turizm türlerini gerçekleştiren turistlere oranla daha fazla harcama yapmaktadırlar.
- Turistleri bu turizm türüne yönelten temel motivasyon farklı bir sporu gerçekleştirmek, merak ve öğrenmedir. Kış turizmini gerçekleştiren turistler farklı olanı arayan, farklı olanı keşfetme ve öğrenme arzusunda olan risk, heyecan, serüven, mücadele ve yenilik ihtiyaçlarını giderme arzusunda olan turistlerdir.

Kış turizminin yapılması için bazı coğrafi ve teknik gereksinimler bulunmaktadır. Öncelikli olarak iklim kış turizmi için en önemli belirleyicidir. İklim bir tatil destinasyonu için başlı başına bir çekicilik oluşturabilmektedir (Özgüç, 2007: 44). Söz konusu kış turizmi olduğunda yaz turizmini belirleyen başlıca doğal etken olan deniz ve güneşe karşılık kar

mevcudiyeti ön plana çıkmaktadır (Doğaner, 2001: 178). Kar örtüsü, kayak ve benzeri kış sporlarının yapılmasına uygun zemini oluşturduğu için kış turizminin uygulanacağı destinasyonlar belirlenirken öncelikle kar yağışı ve kar örtüsü açısından meteorolojik verilere bakılmakta ve iklimsel özellikler incelenmektedir. Kalınlığı en az 1 m. ve yerde kalma süresi en az 120 gün olan kar örtüsüne sahip bölgeler kış turizminin geliştirilmesi açısından öncelikli potansiyel taşımaktadır (Doğaner, 1997; Ülker, 2006; Özgüç, 2007). Rüzgâr, sis, bulutluluk ve güneşlenme süresi kayak merkezleri geliştirilirken dikkate alınması gereken diğer iklim öğelerini oluşturmaktadır (Doğaner, 2001; Özgüç, 2007).

Kış turizminin uygulanabileceği yerler, doğal olarak kar yağışı sınırının uzanabildiği ve yeterli örtünün oluşabildiği bölgeler içinde kalmaktadır. Bununla birlikte kış turizmi arzı hazırlanırken, karın örttüğü bölgenin yüzey şekilleri de dikkate alınmalıdır. Kayak alanları, uygun yamaç ya da düzlüklere kurulmalı ve çevrelerinde günübirlik ve konaklamalı tesislerin yapımına uygun düz veya az eğimli ova veya platolar da bulunmalıdır (Doğaner, 1997; 2001; Ülker, 2006; Özgüç, 2007).

Uygun doğal kaynaklara sahip destinasyonlarda kış turizminin geliştirilebilmesi için altyapı ve üstyapı unsurlarının da geliştirilmesi gerekmektedir. Bu aşamada öncelikli olarak geliştirilmesi gereken alt yapı unsurlarıdır. Kayak pistleri ve mekanik tesisleri barındıran kayak alanları kış turizminin geliştirilmesi planlanan destinasyonların alt yapısını oluşturmaktadır. Bununla birlikte destinasyonda bulunması gereken üst yapı unsurları konaklama, ağırlama ve eğlence tesislerinden oluşmaktadır. Alt ve üst yapının var olması ile birlikte işlevi ve ölçeğine göre “günübirlik kayak alanları” ya da “kayak / kış sporları merkezleri” ortaya çıkmaktadır (Doğaner, 1997; Ülker, 2006).

Kış turizmi kar yağışının bol olduğu dağlık alanların kullanılması için önemli bir alternatiftir. Özellikle yükseltisi fazla olan ülkelerin kış turizmi potansiyeli açısından oldukça avantajlı konumları bulunmaktadır. Kış turizmi potansiyelinin değerlendirilerek destinasyonların geliştirilmesi hem bölge ekonomisine hem de ülke ekonomisine büyük katkılar sağlamaktadır. Kış turizmi potansiyeli olan destinasyonların bunu iyi değerlendirerek bölgeye ve ülkeye katkı sağlaması oldukça önemlidir.

DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KIŞ TURİZMİ

Kış turizmi yükseltisi fazla olan ülkelerin, bölgelerin oldukça ön plana çıkardığı bir turizm türüdür. Dünya’da ve Türkiye’de kış turizmi yapılan önemli merkezler bulunmaktadır.

DÜNYADA KIŞ TURİZMİ

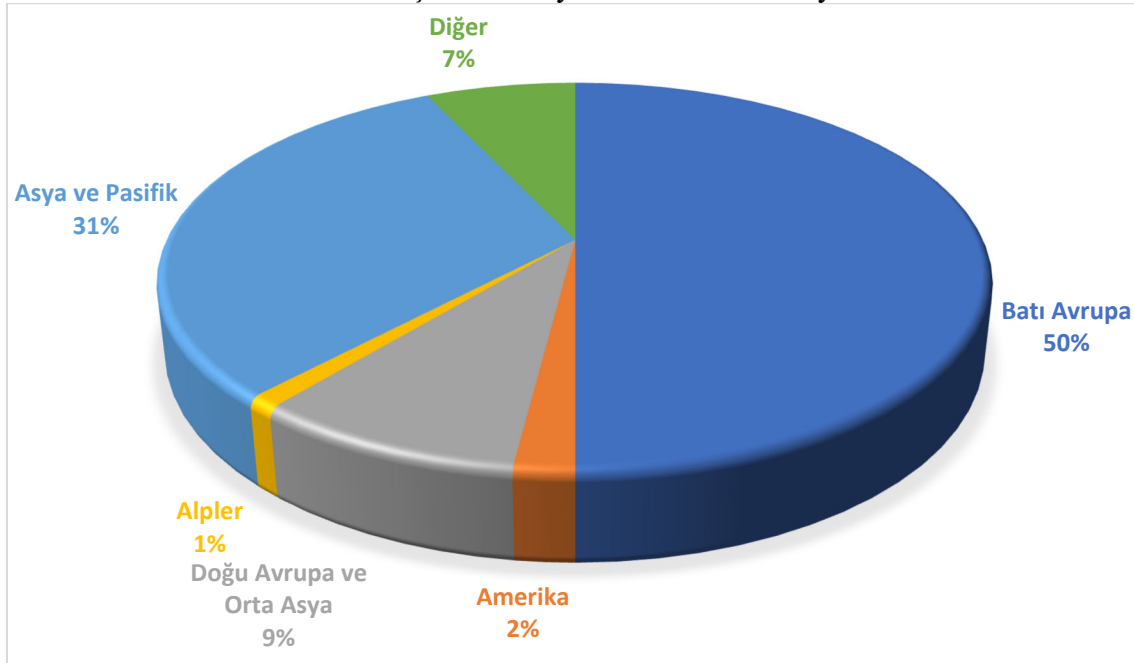
Dünya’da kış turizminin için destinasyonlar incelendiğinde, yaklaşık 80 ülkede aktif kış turizmi faaliyetleri yapıldığı görülmektedir. Tablo 2’de kış turizmi faaliyetini yoğun olarak yapan ilk 20 ülke, bu ülkelerdeki kayak merkezi sayısı ve ziyaret eden kayakçı sayısı yer almaktadır. Özellikle kış sporları ile birlikte kış turizmüne olan talep daha da artmaktadır. Bunun yanında dünya genelinde kış turizmi destinasyonları ve servisleri dikkate alındığında spor amaçlı seyahatlerle birlikte geliştiği ve ortaya çıktığı görülür (İlban ve Kaşlı, 2008: 320-321). Kış turizmi, kayak sporunun yapılmasına da olanak sağladığı için önemi daha da ön plana çıkmaktadır (Hussein ve Saç, 2008: 41).

Tablo 2. Dünya’da Kış Turizmi Merkezleri

	Ülke	Kayak Merkezi	Ziyaret Eden Kayakçı Sayısı		Ülke	Kayak Merkezi	Ziyaret Eden Kayakçı Sayısı
1	Japonya	547	34.432.389	11.	Rusya	220	3.653.870
2	Almanya	498	14.922.000	12.	Norveç	213	6.390.000
3.	Abd	354	57.092.127	13.	Polonya	182	5.000.000
4.	Çin	350	6.880.000	14.	Çek Cumhuriyeti	176	8.700.000
5.	İtalya	349	28.100.000	15.	Slovakya	91	5.000.000
6.	Fransa	325	56.226.000	16.	Finlanda	76	2.846.000
7.	Kanada	288	18.700.400	17.	Ukrayna	54	1.400.000
8.	Avusturya	254	53.155.600	18.	Türkiye	52	1.200.000
9.	İsviçre	240	26.538.264	19.	Romanya	45	1.200.000
10.	İsveç	228	8.070.800	20.	Slovenya	44	1.357.128

Kaynak: Aydın, 2016: 37

Karla kaplı açık hava kayak merkezlerinin yanısıra dünyada 20 ülkede, 2017 yılı itibariyle yaklaşık olarak 50 adet iç mekan kayak merkezi de bulunmaktadır. Şu ana kadar yaklaşık olarak 30 ülkede 80 civarı iç mekan kayak merkezi kurulmuş olmasına rağmen günümüzde sadece 50 tanesi çalışır durumdadır. İç mekan kayak merkezleri yılda yaklaşık olarak 20 milyon turiste ev sahipliği yapmaktadırlar (Vanat, 2017: 19). 2015 yılı itibariyle toplamda 17.2 milyon turist içmekan kayak merkezlerini ziyaret etmiştir. Ülkelere göre dağılımı ise Grafik 1’deki gibidir:

Grafik 1. İçmekan Kayak Merkezlerine Ziyaret

Kaynak: Vanat, L. (2017). 2017 International Report on Snow & Mountain Tourism. Overview of the key industry figures for ski resorts.

TÜRKİYE’DE KIŞ TURİZMİ

Türkiye, Alp – Himalaya sıradağları üzerinde yüzölçümünün yaklaşık %55’i 1500-3000 m yükseklikte dağlık alanlarla kaplı bir ülkedir. Bu sıradağların ülkedeki uzantıları Beydağları, Toroslar, Balkanlar, Aladağlar, Munzurlar, Cilo ve Sat dağları ile Kaçkarlar, Avrupa’daki Alpler ile aynı zaman diliminde oluşmuşlardır. O sebeple bu dağlar aynı yüksekliği ve floraya

sahiptir. Ancak büyüklükleri bakımından Alplerin 2-3 katındırlar (İncekara, 1998: 18). Bu özellikleri ile Türkiye kış turizmi alanında potansiyeli yüksek bir destinasyon olma özelliğine sahiptir, ancak mevcut potansiyel istenildiği gibi kullanılamamaktadır. Ayrıca turistlerin ucuz tatil için istekli olması Rusya, Azerbaycan, Türkmenistan gibi komşu ülkelerde Türkiye'nin alternatif kış turizmi merkezi destinasyonu olarak tercih edilme nedeni arasında yer almaktadır. Türkiye kış turizminde Dünya'da 18. Sırada yer almaktadır. Tablo 3'te Türkiye'de bulunan kış turizmi merkezleri ve bu merkezlerdeki yatak sayısı ve kapasiteleri verilmektedir.

Tablo 3. Türkiye'de Kış Turizmi Merkezleri

Kayak Merkezi	Mevcut yatak	Kapasite
Bolu Kartalkaya	1223	4750 kişi /saat
Bolu Esentepe	155	-
Bursa Uludağ	3000	8470 kişi/saat
Erzurum Palandöken	1800	-
Kayseri Erciyes	1147	2400 kişi /saat
Kastamonu Ilgaz	450	1000 kişi /saat
Ağrı Bubi Dağı	40	600 kişi/saat
Antalya Saklıkent	14	400 kişi /saat
Ankara Elmadağ	-	720 Kişi /saat
Bitlis Merkez	40	710 kişi /saat
Bingöl Yolaçtı	50	499 kişi /saat
Gümüşhane Zigana	40	843 kişi / saat
Kars Cibiltepe	154	800 kişi /saat
Erzincan Bolkar	85	1200 kişi / saat
Isparta Davraz	50	1000 kişi/saat
Kocaeli – Kartepe	648	4650 kişi / saat
TOPLAM	8896	

Kaynak: www.tursab.org.tr, 2017

Türkiye'de kış turizmi merkezlerinin gelişimi Bursa- Uludağ ile başlamıştır. Uludağ, 1930'lu yıllarda başlayan ufak çaplı turlar ve 1950'li yıllarda başlayan yatırımlarla Türkiye'nin ilk kayak merkezi olmuş ve ona 1956'da Elmadağ (Ankara), 1963'te Erciyes (Kayseri), 1969'da ise Sapgör (Bitlis), Sarıkamış (Kars) ve Palandöken (Erzurum) katılmıştır. Daha sonra 1980'li yıllarda ortaya çıkan yeni turizm anlayışı ve buna paralel yayınlanan Turizmi Teşvik Kanunu (1982), Devlet Planlama Teşkilatı'nın Kış Turizmi Master Planı (1991) ile Turizm Bakanlığı'nın Kış Sporları Merkezleri Projesi çerçevesinde mevcut kayak merkezlerinden Kartalkaya (1982), Uludağ (II. Bölge - 1986), Sarıkamış (1991), Erciyes (1992), Sapgör ve Palandöken (1993) ve bunlara ek olarak Hasandağ (Aksaray), Kop Dağı (Bayburt), Zigana (Gümüşhane), Akdağ (Alanya), Aladağlar (Niğde), Bolkar Dağları, Yıldızeli (Sivas), Saklıkent (Antalya), Davraz (Isparta) ve Kartepe (Kocaeli) "Turizm Merkezi" olarak ilan edilmiş ve özel sektörle işbirliği içerisinde geliştirilmelerine çalışılmıştır (Koşan, 1994; Doğaner, 1997; 2001; Demiroğlu, 2013).

Türkiye'de kış turizmi merkezi yatak sayısı da yaklaşık olarak 10.000'dir. Türkiye'de kış turizmine katılım talebi incelendiğinde; ziyaretlerin %20'si günübirlik kalanı ise konaklamalı ziyaretlerden oluşmaktadır. Konaklamalı ziyaretlerin %75'ini kış turizmi sporcuları oluşturmaktadır. Kış turizmine katılan yerli ziyaretçi profili ise orta gelirli gençler, bekârlar ve çocuklu ailelerden oluşmaktadır (Ayaz ve Apak, 2017: 28). Kış turizmi merkezlerine yönelik 2017 verileri incelendiğinde mevcut yatak kapasitesinin en fazla olduğu destinasyon Bursa-Uludağ'dır (3000). Bunu sırasıyla Erzurum- Palandöken (1800) ve Bolu – Kartalkaya (1223) kış turizmi destinasyonları izlemektedir. Taşıma kapasitesi incelendiğinde ise Bursa- Uludağ (8470) en fazla taşıma kapasitesine sahip kış turizmi destinasyonudur. Tablo 3'te dikkat çeken bir diğer destinasyon ise Kocaeli- Kartepe'dir. Yatak sayısı olarak ilk 3 destinasyonun gerisinde olmasına rağmen taşıma kapasitesi olarak oldukça iyi bir noktadadır. Bu da destinasyonun

mekanik tesislerinin yeterli olduğunu ve gününbirlikçilerin tercih ettiği bir destinasyon olduğu sonucunu çıkarmaktadır.

Türkiye’de aktif hizmet veren kış turizmi merkezleri ve kış turizmine uygun olup da kullanılmayan merkezler ele alındığında, Türkiye’nin kış turizmi potansiyelinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye coğrafi yapısı gereği kış turizmine oldukça uygun bir bölgededir. Ancak sadece coğrafi yapının uygunluğu kış turizmin yapılması için yeterli olmamaktadır. Bunun yanı sıra alt ve üst yapı olanaklarının da gelişmiş olması gerekmektedir. Türkiye’nin kış turizmi potansiyelini değerlendirmek için geliştirmesi gereken konuların başında alt ve üst yapı gelmektedir. Günümüzde Türkiye’de 100 bin dolayında insan kış ve dağ turizmi ile ilgilenmektedir. Gelecek 5-10 yıl içinde Türkiye’de İstanbul, Bursa, Erzurum, Antalya, Kayseri bölgelerinde dış pazarlara yönelik bir dağ ve kış turizmi hareketliliği beklenmektedir (Kozak, 2012: 31).

TÜRKİYE’DE KIŞ TURİZMİNİN ÖNEMİ

1936 yılında Türkiye Kayak Federasyonunun kurulması ve aynı yıl Türk Olimpiyat Takımının, Kış Olimpiyat Oyunları’na katılması Türkiye’de kış turizminin ve kayak merkezlerinin gelişmesinde öncü rol oynamıştır. Türkiye ilk olarak 1944 yılında Uluslararası yarışlara ev sahipliği yapmış ve dünyaya kendisini tanıtmaya yolunda adımlar atmıştır. 2011 yılında Universiade’ın Erzurum’da yapılmasıyla 58 ülkeden katılım sağlanmış ve Avrupalıların dikkati çekilmiştir (Vanat, 2017: 193-195).

Türkiye için kış turizmi oldukça önem arz etmektedir. Kış turizmi potansiyelinin değerlendirilmesi amacıyla girişimlerde bulunulmuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2007 yılında yürürlüğe alınan “Türkiye Turizm Stratejisi (2023)” kapsamında belirlediği altı yıllık (2007- 2013) eylem planında; Türkiye Kayak Federasyonu, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve ilgili yerel yönetimlerle işbirliği içerisinde bir kış turizmi master planı hazırlamak, mevcut merkez ve alanların eksiklerini gidermek, iç pazarı geliştirmek ve ulusal ve uluslararası yarışların düzenlenmesini sağlamak üzere harekete geçmiştir. Öncelikli olarak 2023 Turizm stratejisi kapsamında kış turizminin geliştirilmesine yönelik şu maddeler belirlenmiştir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017);

- Ülkemizde kış turizmine elverişli alanların tespiti ve değerlendirmesi için kapsamlı bir analiz çalışması yapılacaktır.
- Varış noktası olabilecek şekilde belirlenen kış turizm bölgeleri ile termal turizm, kültür ve kongre turizmi, dağ ve doğa turizmi gibi alternatif turizm türleri birlikte değerlendirilecek ve geliştirilecektir.
- Öncelikli olarak geliştirilecek alanlar kapsamında, ilgili yerel yönetimler ve Valilik ile işbirliği içerisinde yapılacak planlama çalışmaları, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından sağlanacak arazi tahsis teşvikleri, altyapı çalışmaları ile geliştirilecektir.

Kış turizmi hareketlerinin geliştirilmesi ve uluslararası pazara girilmesi amacıyla Turizm Bakanlığı çalışmalarına 2023 Turizm Stratejisi kapsamında “Kış Turizmi Koridoru” (Erzincan, Erzurum, Ağrı, Kars ve Ardahan) belirlenmiştir. Bu bağlamda, öncelikle, Erzincan-Erzurum-Ağrı-Kars-Ardahan hattını hedef almış “Kış Turizmi Koridoru ‘nu oluşturmaya yönelik çabalar artırılmış, bu çabaların sonucu olarak da Erzurum ve çevresine ciddi yatırımlar yapılarak şehrin 2011 Üniversiteler Arası Kış Oyunları’na (Universiade) ev sahipliği yapması sağlanmıştır. Bununla birlikte, ölçekleri küçük oranlı olan kayak alanı sayısında ciddi bir artış olmuştur. Kış turizmi koridoru boyunca kış sporlarının ve bu illerde yer alan turizm merkezlerinin geliştirilmesine öncelikle değerlendirilmekte ve konu ile ilgili kapsamlı çalışmalar yürütülmektedir (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2017).

Türkiye coğrafi olarak kış turizmine uygun bir bölgede yer almaktadır. Dağların yükseltisinin fazla olması, kayak pistleri için uygun eğimli yamaçların olması Türkiye’nin kış turizminde avantajlı yönlerindedir. Türkiye’nin yüzölçümünün yarısı yaklaşık 1500 ile 3000

metre arasında yükseltiye sahiptir. Bu yükseklikteki alanlar kış turizmi için çok elverişli sıradağlara sahiptir. Avrupa fiziki haritası içerisinde, yükseltisi en yüksek alanlar Türkiye de bulunmaktadır. Türkiye'nin en yüksek alanları ise, çoğunlukla Doğu Anadolu Bölgesi'nde yayılmaktadır. Dağlık alanlar Alpin kuşağında yer almaktadır ve bu bölgeler genellikle ağaçsız, karla kaplı alanlardır. Bu alanlar, kış aylarında kış turizmi çerçevesinde değerlendirilebilir. Kış turizm merkezleri açısından Doğu Anadolu'daki dağlık kütleler alternatif kış turizm merkezleri olarak seçilebilir. Ancak Türkiye'nin sahip olduğu bu potansiyel yeterince kullanılmamaktadır.

Kişiler seyahatlerini genellikle yaz mevsimlerinde gerçekleştirmekte deniz-kum-güneş odaklı tatiller yapmaktadır. Ancak son yıllarda tatil alışkanlıklarını kış mevsiminde de sürdürmeye başlamışlar ve dağ-kış turizmi hareketlerinin hızlanmasına neden olmuşlardır. Bu da turizm sektöründe gelişmiş ülkelerin bu yönde giderek büyüyen talebi karşılayabilmek için dağ ve kış turizminin yoğunlaştığı yörelerde, yeni yatırım çalışmaları yapmasını sağlamıştır. Turizmin mevsimsellik özelliğinin ortadan kaldırılması için kış turizmi gibi alternatif turizm türlerine verilen önem gittikçe artmaktadır. Türkiye'de potansiyeli göz önünde bulundurulduğunda kış turizmi için oldukça önemli bir coğrafi alanda bulunmaktadır. Türkiye'nin bu potansiyeli değerlendirmesi oldukça önem arz etmektedir.

Türkiye'de kış turizmi iç turizme hitap eden bir turizm türü olarak varlığını sürdürmektedir. Ancak bu Türkiye için yeterli olmamaktadır. Türkiye turizminin dış dünyaya tanıtımında kış turizminin daha etkin tanıtılmasına ihtiyaç vardır. Türkiye'nin deniz-kum-güneş ülkesi olarak tanınması nedeniyle, Türkiye'ye kış turizmi için gelen yabancı turist sayısı beklenen hedefin altında kalmaktadır. Yapılacak tanıtım faaliyetleri ile yerli turistlere olduğu kadar yabancı turistlere de hitap edilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

İnsanların refah seviyesindeki artış, boş zamanlarının artması, tatil haklarının olması onları turizme yönlendirmiştir. Geçmişte deniz, kum, güneş tatil anlayışına sahip olan insanlar zamanla farklı tatil türlerine yönelmiştir. Böylelikle yeni eğilimler başlamış, turizme önem veren ülkeler de bu bağlamda yeni arayış içine girmişlerdir. Bu da alternatif turizmin önemini arttırmıştır. Özellikle yaz mevsimindeki tatil anlayışlarını kış aylarında da devam ettirmek isteyen ya da yaz mevsiminde tatil olanaklarına sahip olmayan kişiler alternatif bir turizm türü olan kış turizmine yönelmiştir.

Kış turizmi kar yağışının olduğu dağlık alanlarda, eğim ve yükseltinin uygun olması ile yapılabilen bir turizm türüdür. Kış turizmi için coğrafi şartların uygun olmasının yanı sıra alt ve üst yapı yatırımlarının da yapılması gerekmektedir. Türkiye coğrafi şartlar olarak kış turizmi için oldukça uygun destinasyonlardan birisidir. Yükseltisi özellikle doğu bölgelerine gittikçe artan ülkemizde bir çok kış turizmi merkezi bulunmaktadır. Ancak bu merkezlerin sayısı Türkiye'nin potansiyelinin altında kalmaktadır. Türkiye'nin tanıtılması için yapılması gereken birçok faaliyet vardır. Kış turizmi ile ilgili organizasyonlarda yer alınmalıdır. Özellikle Türkiye'de oluşturulan kış turizmi koridorunun tanıtımı yapılarak uluslararası alanda bilinirlik sağlanmalıdır. Uluslararası yarışmalara ev sahipliği yapılması kış turizminde bilinirlik açısından önemlidir. Bu tür organizasyonlara yoğun olarak devam edilmelidir. Kış turizmi potansiyeli olan bölgeler incelenerek alt ve üst yapı çalışmaları ile yeni merkezler oluşturulmalıdır. Türkiye'nin coğrafi yapısı ve kış turizm potansiyeli ele alındığında kış turizmi alternatif bir turizm türü olarak önemli bir yere sahiptir. Özellikle ülke ekonomisinin yanı sıra kırsal bölgelerin de ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada alternatif bir turizm türü olarak kış turizmi ele alınmıştır. Türkiye'nin kış turizmi potansiyeli ve kış turizminin Türkiye için önemine yer verilmiştir. Kavramsal çerçevede incelenen kış turizmi ve Türkiye için önemi bundan sonraki çalışmalarda uygulamalı olarak ele alınabilir. Bu çalışmanın devamında paydaşların görüşü, kış turizmi potansiyeli olan şehirlerin

incelenmesi gibi konularda çalışmalar yapılabilir. Kış turizmi ile ilgili çalışmaların literatürüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Albayrak, A. (2013). Alternatif Turizm. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ayaz, N. ve Apak, Ö.C. (2017). Kış turizmine katılan yerli ziyaretçilerin seyahat davranışları: Erciyes kayak merkezi örneği, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 49.
- Bulut, Z. (2006). Kemaliye (Erzincan) İlçesi ve Yakın Çevresinin Alternatif Turizm Kapsamında Rekreatif Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi, Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum
- Demiroğlu, O. C. (2013). İklim Değişikliğinin Kış Turizmine Etkisi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğaner, S. (1997). Türkiye'nin dağlık alanlarında kış turizmini etkileyen başlıca coğrafi etmenler. Coğrafya Dergisi, 5: 19-44.
- Doğaner, S. (2001). Türkiye Turizm Coğrafyası. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Erdoğan, N. (2003). Çevre ve (Eko) Turizm. Ankara: Erk Yayını.
- Gönençgil, B.-Güngör, Y.(2002). Türkiye'de dağ turizmi, potansiyeller, sorunlar. Türkiye Dağları I. Ulusal Sempozyumu, 25-27 Haziran 2002, Ilgaz, Kastamonu.
- Güzel, F. Ö. (2010). Turistik ürün çeşitlendirmesi kapsamında yeni bir dinamik: inanç turizmi, Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, Cilt. 2, Sayı. 2 s:87-100.
- Hussein, A. T. ve Saç, F. (2008). Genel Turizm Gelişimi - Geleceği. Ankara: Siyasal Yayınevi.
- İlban, M. O. ve Kaşlı M. (2008). Kış Turizmi. İçinde N. Hacıoğlu ve C. Avcıkurt (Der.), Turistik Ürün Çeşitlendirmesi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İncekara, A. (1998). Doğu Anadolu'da Kış Turizmi ve Geliştirme Olanakları, Mega Ajans, İstanbul Ticaret Odası Yayın No: 18, İstanbul.
- Koşan, A. (1994). Turizm Faktörünün Bölgeler Arası Dengesizliği Gidermede Etkisi ve Erzurum Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi Projesi, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kozak, N. (2012). Turizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması. İçinde M. Akoğlan Kozak (Der.), Genel Turizm Bilgisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web Ofset.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2017). Alternatif Turizm Türleri, Erişim Tarihi: <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR,9872/alternatif-turizm-turleri.html> 25.11.2017
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (2017). Turizm Verileri, https://www.tursab.org.tr/tr/turizm-verileri/istatistikler/turkiyenin-dagcilik-ve-kayak-merkezleri_914.html Erişim Tarihi: 27.11.2017
- Oktayer, N., Susam, N. ve Çak, M. (2007). Türkiye'de Turizm Ekonomisi, İstanbul Ticaret Odası, İstanbul.
- Özgüç, N. (2007). Turizm Coğrafyası: Özellikler ve Bölgeler, 5.b. Çantay Kitabevi: İstanbul.
- Öztürk, Y. ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Ülker, İ. (2006), Dağlarımız, Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Vanat, L. (2017). 2017 International Report on Snow & Mountain Tourism. Overview of the key industry figures for ski resorts.
- Zengin, B. ve Eker, N. (2014). Alternatif turizm kapsamında kültür turizminin sürdürülebilirliğinde turist rehberlerinin rolü: Bir uygulama. XIII. Geleneksel Turizm Paneli.